Lituânia

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo yra įtariamas arba kaltinamas nusikalstama veika, dėl kurios galimas teisminis nagrinėjimas. Informaciją apie nesunkius nusižengimus, tokius kaip kelių eismo taisyklių pažeidimai, už kuriuos dažniausiai skiriama konkrečiai nustatyta bausmė – bauda, rasite 5 duomenų suvestinėje. Jeigu nukentėjote nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises galite rasti čia.

Trumpa baudžiamojo proceso apžvalga

Teisės pažeidimai Lietuvoje gali būti vertinami dvejopai – kaip nusikalstamos veikos, t. y. baudžiamosios teisės uždraustos veikos, arba kaip mažiau pavojingi administracinės teisės pažeidimai. Baudžiamosios teisės pažeidimai Lietuvoje vadinami nusikalstamomis veikomis. Nusikalstamos veikos skirstomos į nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus. Nusikaltimais vadinamos tokios nusikalstamos veikos, už kurias numatyta laisvės atėmimo bausmė, o už baudžiamuosius nusižengimus ši bausmė nėra skiriama.

Toliau pateikiama trumpa įprastų Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso stadijų apžvalga.

Ikiteisminis tyrimas

Ikiteisminis tyrimas pradedamas nustačius, kad buvo padaryta nusikalstama veika. Ši stadija baigiasi, kai prokuroras surašo kaltinamąjį aktą, nebent prieš tai buvo nustatytas pagrindas nutraukti ikiteisminį tyrimą.

Procesas pirmosios instancijos teisme

Šioje stadijoje nagrinėjami patys svarbiausi baudžiamojo proceso klausimai: teismas nustato, ar buvo padaryta nusikalstama veika, nusprendžia, ar kaltinamasis yra kaltas dėl veikos, ir skiria kaltu pripažintam asmeniui bausmę.

Procesas pirmosios instancijos teisme susideda iš dviejų dalių. Pirmojoje dalyje teismas sprendžia, ar yra pagrindas nagrinėti bylą teisme. Antrojoje dalyje – teismo procese – nagrinėjama byla ir, vadovaujantis pateiktais įrodymais, priimamas teismo nuosprendis.

Procesas apeliacinės instancijos teisme

Tai yra stadija, kurioje tikrinamas pirmosios instancijos teismo sprendimo teisėtumas, siekiant nustatyti, ar apeliacinis skundas yra pagrįstas.

Nuosprendžio ar nutarties vykdymas

Šioje stadijoje vykdomos teismo paskirtos teisinės sankcijos ir sprendžiami galimi nauji procesiniai klausimai.

Procesas kasacinės instancijos teisme

Šioje stadijoje tikrinami pirmosios ir apeliacinės instancijos teismo priimti įsiteisėję nuosprendžiai ir nutartys. Bylos faktai iš naujo nenagrinėjami – sprendimas priimamas tik dėl to, ar tinkamai taikyta teisė.

Apeliacinis ir kasacinis procesai nėra privalomos stadijos; jos vyksta tik tuo atveju, jeigu pateikiamas apeliacinis ir kasacinis skundas.

Tam tikrais atvejais procesai turi tik jiems būdingų ypatumų. Privataus kaltinimo bylose nėra ikiteisminio tyrimo stadijos. Baudžiamojo įsakymo bylose procesas pirmosios instancijos teisme vyksta kita tvarka ir nėra apeliacijos ir kasacijos.

Duomenų suvestinėse galite rasti išsamios informacijos apie šias proceso stadijas ir savo teises. Ši informacija neatstoja teisinės konsultacijos, jos tikslas – tik suteikti bendrojo pobūdžio žinių.

Europos Komisijos vaidmuo

Norėtume atkreipti dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jeigu turite nusiskundimų. Šiose duomenų suvestinėse pateikiama informacija, kaip ir kam reikėtų teikti skundus.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

1. Kaip gauti teisinę pagalbą
2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu
Ikiteisminio tyrimo pradžia
Apklausa ir medžiagos rinkimas ikiteisminio tyrimo laikotarpiu
Procesinės prievartos priemonės
Ikiteisminio tyrimo pabaiga
3. Mano teisės teismo proceso metu
4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį
5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Susijusios nuorodos

Baudžiamasis kodeksas (lietuvių kalba)
Baudžiamasis kodeksas (anglų kalba)
Baudžiamojo proceso kodeksas (lietuvių kalba)

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Kai kokiu nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese, labai svarbu gauti nepriklausomą teisinę konsultaciją. Duomenų suvestinėse rasite informacijos, kada ir kokiomis aplinkybėmis turite teisę būti atstovaujamas advokato. Jose taip pat aprašoma, ką dėl jūsų gali padaryti advokatas. Šiose bendrosiose duomenų suvestinėse nurodyta, kaip susirasti advokatą ir kaip bus apmokama už jo paslaugas, jeigu negalite sumokėti pats.

Advokato paieška

Nuo sulaikymo momento arba pirmosios apklausos pradžios turite teisę turėti advokatą. Tam tikrais atvejais galite būti ginamas advokato padėjėjo, tačiau dažniausiai jūsų gynėjas byloje bus advokatas.

Turėti advokatą nėra privaloma – galite atsisakyti šios pagalbos ir gintis pats. Tačiau tai įmanoma tik tuo atveju, jeigu mokate proceso kalbą. Jeigu nemokate proceso kalbos, šiuo atveju – lietuvių, privalote turėti advokatą.
Jeigu jums reikalingas advokatas, jį galite rasti Lietuvos advokatūros interneto svetainėje. Turite teisę pats susirasti tinkamą advokatą. Advokatą gali surasti ir jūsų įgaliotas asmuo.
Policijos pareigūnai privalo jums išaiškinti teisę turėti advokatą nuo sulaikymo momento arba pirmosios apklausos pradžios. Norą baudžiamajame procese būti atstovaujamas advokato galite pareikšti, kai pareigūnai skaito jūsų teises. Šį sprendimą turėsite patvirtinti pasirašydamas procesinį dokumentą.

Kaip susirasti advokatą, jeigu esu sulaikytas?

Jeigu esate sulaikytas, jus privalo apklausti per 24 valandas. Iki šios apklausos pradžios turėsite susirasti advokatą arba jis bus paskirtas, nes turite teisę turėti advokatą atliekant visus procesinius veiksmus, įskaitant apklausą.
Jeigu esate sulaikytas ir jau turite advokatą, informuokite pareigūną, kad norite susisiekti su savo advokatu. Taip pat galite paskambinti šeimos nariams arba draugams ir paprašyti jų surasti tinkamą advokatą.
Jeigu nenorite pats ieškoti advokato ir nemokate proceso kalbos, pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kuris paslaugas teiks nemokamai. Šiuo atveju pats neprivalote su niekuo susisiekti.

Kaip gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą

Jeigu neturite lėšų advokatui samdyti, galite gauti nemokamą teisinę pagalbą. Jeigu norite būti atstovaujamas valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikiančio advokato, galite kreiptis į kurią nors penkiuose didžiuosiuose miestuose valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikiančią tarnybą.
Jeigu nekalbate lietuvių kalba, privalote turėti advokatą. Jeigu neradote advokato pats, ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, teikiantį valstybės garantuojamą teisinę pagalbą. Šiuo atveju bus teikiama nemokama teisinė pagalba, neatsižvelgiant į tai, ar galite savo lėšomis samdyti advokatą, ar ne. Bet nepamirškite, kad bet kuriuo proceso momentu galite atsisakyti paskirto advokato paslaugų ir susirasti kitą advokatą.

Susijusios nuorodos

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

Kodėl ir kaip vyksta ikiteisminis tyrimas?

Ikiteisminis tyrimas yra pirmoji baudžiamojo proceso stadija. Ikiteisminio tyrimo tikslas – greitai ir išsamiai nustatyti visas reikšmingas nusikalstamos veikos aplinkybes ir asmenį, galėjusį padaryti šią nusikalstamą veiką. Ikiteisminis tyrimas būtinas, siekiant sudaryti sąlygas tinkamai išnagrinėti bylą teisme. Juo taip pat užtikrinama, kad būtų įgyvendintos įvairių proceso dalyvių teisės, pavyzdžiui, teisė į žalos atlyginimą.
Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu jūs būsite laikomas įtariamuoju.
Ikiteisminį tyrimą atlieka ikiteisminio tyrimo pareigūnai. Ikiteisminį tyrimą organizuoja ir jam vadovauja prokuroras. Prokuroras gali nuspręsti pats atlikti visą arba dalį ikiteisminio tyrimo. Tam tikrus proceso veiksmus taip pat gali atlikti ikiteisminio tyrimo teisėjas.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Ikiteisminio tyrimo pradžia

Ikiteisminis tyrimas pradedamas, kai yra gauta tikėtinos informacijos, kad padaryta nusikalstama veika. Ikiteisminis tyrimas pradedamas ne prieš asmenį, o dėl nusikalstamos veikos fakto. Ir tik vėliau šis procesas tampa byla prieš tam tikrą asmenį.

Apklausa ir duomenų rinkimas ikiteisminio tyrimo metu

Lietuvoje visa ikiteisminio tyrimo metu gauta bylos aplinkybes paneigianti arba patvirtinanti informacija vadinama ne įrodymais, o duomenimis. Tik teismas posėdyje nuspręs, ar surinkti duomenys taps įrodymais.
Šiame etape įtariamasis ir liudytojai apklausiami ir visi kiti duomenys renkami siekiant ištirti nusikalstamos veikos aplinkybes ir nustatyti ją padariusį asmenį.

Procesinės prievartos priemonės

Visi ikiteisminio tyrimo veiksmai, kuriais suvaržomos asmens teisės, vadinami procesinėmis prievartos priemonėmis. Jos skirstomos į kardomąsias priemones ir kitas procesines prievartos priemones. Kardomoji priemonė ikiteisminio tyrimo metu gali būti skiriama siekiant užtikrinti įtariamojo dalyvavimą procese ir netrukdomą ikiteisminį tyrimą. Kardomosios priemonės taip pat gali būti skiriamos siekiant užkirsti kelią naujoms nusikalstamoms veikoms.
Kitos procesinės prievartos priemonės taip pat naudojamos siekiant surinkti tyrimui reikšmingus duomenis. Prievartos priemonės skiriamos tik tuo atveju, jeigu nėra kitų būdų pasiekti reikiamą rezultatą.

Ikiteisminio tyrimo pabaiga

Ikiteisminis tyrimas gali būti nutrauktas, jeigu neįmanoma surinkti pakankamai įtariamojo kaltę pagrindžiančių duomenų arba yra kitų kliūčių procesui.
Tyrimas gali būti nutrauktas ir tada, jeigu yra pagrindų atleisti įtariamąjį nuo baudžiamosios atsakomybės už padarytą nusikalstamą veiką.
Tyrimas taip pat užbaigiamas, jeigu byla perduodama teismui.
Galiausiai ikiteisminis tyrimas taip pat gali būti užbaigtas nurodant kaltinamajam taikyti medicinines priemones, kai egzistuoja teisiniai pagrindai, dėl kurių kaltinamasis negali dalyvauti teismo procese, pavyzdžiui, dėl riboto pakaltinamumo.
Byla perduodama teismui, kai prokuroras nusprendžia, kad surinkta pakankamai įtariamojo kaltę pagrindžiančių duomenų.
Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu duomenų rinkimas ir procesinių prievartos priemonių skyrimas nėra chronologiškai vienas po kito vykstantys etapai. Šiose duomenų suvestinėse jie išskiriami kaip atskiri etapai tik dėl skirtingos prigimties ir tikslų. Dažnai šie veiksmai vyksta tuo pačiu metu, tačiau kardomosios priemonės (suėmimas) negali būti skiriamos anksčiau, nei įvyko įtariamojo apklausa.

Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

Jeigu norite daugiau sužinoti apie savo teises ikiteisminio tyrimo metu, spustelėkite toliau esančias nuorodas:

Ikiteisminio tyrimo pradžia (1)
Apklausa ir duomenų rinkimas ikiteisminio tyrimo metu (2)
Procesinės prievartos priemonės (3)
Ikiteisminio tyrimo pabaiga (4)
Proceso kalba ir vertimas (5)

Ikiteisminio tyrimo pradžia (1)

Kodėl gali būti pradėtas ikiteisminis tyrimas?

Ikiteisminis tyrimas bus pradėtas, jeigu gauta tikėtinos informacijos apie padarytą nusikalstamą veiką. Ikiteisminio tyrimo tikslas – greitai ir išsamiai nustatyti visas reikšmingas nusikalstamos veikos aplinkybes ir asmenį, galėjusį padaryti šią nusikalstamą veiką.

Lietuvoje Ikiteisminis tyrimas pradedamas ne prieš asmenį, o dėl nusikalstamos veikos fakto. Į ikiteisminį tyrimą kaip įtariamasis būsite įtrauktas vėliau, jeigu bus pakankamai duomenų, leidžiančių pagrįstai manyti, kad galėjote padaryti šią nusikalstamą veiką.

Kodėl esu įtariamas nusikalstama veika?

įtariamuoju tapsite, jeigu:
buvote sulaikytas įtarus, kad padarėte nusikalstamą veiką;
esate apklausiamas dėl nusikalstamos veikos, kurios padarymu esate įtariamas;
esate kviečiamas į apklausą po to, kai buvo surašytas pranešimas apie įtarimą;
slapstotės arba jūsų buvimo vieta nežinoma ir prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimu esate pripažintas įtariamuoju.
Turite teisę žinoti, kuo esate įtariamas. Prieš prasidedant apklausoms, jums turi būti įteiktas pranešimas apie įtarimą, jame nurodyta nusikalstamos veikos vieta, laikas ir kitos aplinkybės. Be to, pranešime turi būti nurodytas pažeistas įstatymas ir išvardytos jūsų teisės. Privalote parašu patvirtinti pranešimo gavimą.

Ką daryti, jeigu nesuprantu proceso kalbos?

Jeigu nesuprantate proceso kalbos, bus paskirtas vertėjas žodžiu, o dokumentai bus išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokius klausimus ar pasirašyti jokių dokumentų, jeigu jų nesuprantate.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos pradžios momento turite teisę turėti advokatą. Jeigu nesuprantate proceso kalbos, turėti advokatą privalote. Jeigu pageidaujate, galite pats susirasti advokatą. Priešingu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kurio paslaugos jums nekainuos. Daugiau informacijos rasite Kaip gauti teisinę konsultaciją.

Ar galiu teikti skundus?

Nuo momento, kai tampate įtariamuoju, neturite būti pasyvus stebėtojas. Galite aktyviai dalyvauti prieš jus pradėtame ikiteisminiame tyrime ir daryti įtaką tiek pačiam procesui, tiek galimai jo baigčiai.
Galite teikti skundus ir prašymus. Turite teisę ginčyti ikiteisminio tyrimo pareigūno arba prokuroro veiksmus ir nutarimus, tam tikrais atvejais – ir ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus ir nutartis.
Skundai dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno veiksmų teikiami tyrimą organizuojančiam ir vadovaujančiam prokurorui.
Skundai dėl prokuroro veiksmų ir nutarimų teikiami aukštesniajam prokurorui. Skundai dėl aukštesniojo prokuroro teikiami ikiteisminio tyrimo teisėjui.
Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu turite teisę reikalauti nušalinti nuo tyrimo ikiteisminio tyrimo pareigūną, prokurorą, ikiteisminio tyrimo teisėją, teismo posėdžio sekretorių, vertėją, ekspertą ar kitą specialistą.

Ar galiu būti kaltinamas nusikalstama veika, dėl kurios jau esu apkaltintas kitoje valstybėje narėje?

Jeigu esate nuteistas arba išteisintas dėl nusikalstamos veikos kitoje valstybėje, negalite būti baudžiamas už tą patį nusikaltimą antrą kartą. Tačiau jeigu buvote teisiamas kitoje valstybėje už Lietuvos Respublikos teritorijoje padarytą nusikalstamą veiką arba jeigu nusikalsta Lietuvos valstybei, Lietuva gali nepripažinti jūsų atžvilgiu priimto teismo nuosprendžio, nebent pati reikalavo, kad teismo procesas vyktų toje valstybėje.

Apklausa ir duomenų rinkimas ikiteisminio tyrimo metu (2)

Kodėl pareigūnai nori mane apklausti?

Galite būti apklausiamas kaip įtariamasis tik tuo atveju, jeigu jums buvo įteiktas pranešimas apie įtarimą, kuriame nurodyta nusikalstamos veikos vieta, laikas ir kitos nusikalstamos veikos, kuria esate kaltinamas, aplinkybės. Įtariamuoju byloje galite tapti tik tuo atveju, kai pakanka informacijos, leidžiančios pagrįstai teigti, kad jūs padarėte šią nusikalstamą veiką.
Ikiteisminio tyrimo metu jus gali apklausti ikiteisminio tyrimo pareigūnai (ir policija), prokuroras ir, tam tikrais atvejais, ikiteisminio tyrimo teisėjas.
Visada privalote būti apklaustas iki paskiriant kardomąją priemonę, kaip antai suėmimas. Vienintelė išimtis – policija gali jus laikinai sulaikyti ne ilgiau kaip 24 valandoms iki pirmosios apklausos.

Ką daryti, jeigu nesuprantu proceso kalbos?

Jeigu nesuprantate proceso kalbos, jums turi būti paskirtas vertėjas žodžiu, o dokumentai išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokius klausimus ar pasirašyti jokių dokumentų, jeigu nesuprantate, ko jūsų klausiama arba ką prašoma pasirašyti.
Vertėjas dalyvauja apklausoje ir žodžiu verčia apklausą atliekančio asmens klausimus ir jūsų parodymus. Vertėjas jums taip pat išvers surašytą apklausos protokolą.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Turite teisę turėti advokatą nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento. Jeigu nesuprantate proceso kalbos, turėti advokatą privalote. Jeigu pageidaujate, galite pats susirasti advokatą. Priešingu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kurio paslaugos jums nekainuos. Daugiau informacijos rasite Kaip gauti teisinę konsultaciją.
Turite teisę į advokato dalyvavimą ir jūsų apklausoje, ir kituose procesiniuose veiksmuose, kuriuose dalyvaujate.

Ar privalėsiu teikti informaciją?

Turite teisę, o ne pareigą duoti parodymus. Jeigu nenorite duoti parodymų, galite atsisakyti tai daryti. Be to, jums negali kilti atsakomybė už tai, kad nesakote tiesos apie savo padarytą nusikalstamą veiką, nes būdamas įtariamuoju neturite pareigos sakyti tiesą.
Jeigu esate kviečiamas į apklausą kaip įtariamasis, turite pareigą į ją atvykti, bet neprivalote duoti parodymų.

Ar būsiu informuotas apie prieš mane surinktus įrodymus?

Turite teisę prašyti prokuroro suteikti galimybę susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir daryti jos kopijas bei išrašus.
Tačiau prokuroras turi teisę neleisti susipažinti su visa ar dalimi ikiteisminio tyrimo medžiagos, jeigu toks susipažinimas, prokuroro manymu, galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei.

Kokio pobūdžio informacijos bus klausiama per apklausą?

Jeigu sutikote duoti parodymus, jūsų pirmiausia paklaus, ar prisipažįstate padaręs nusikalstamą veiką, kuria esate kaltinamas. Tuomet, neatsižvelgiant į tai, ar prisipažinote esąs kaltas, jūsų bus paprašyta duoti parodymus apie nusikalstamą veiką, kurios padarymu esate kaltinamas. Kai baigsite duoti parodymus, jums bus užduodami klausimai.
Visi ikiteisminio tyrimo veiksmai privalo būti užfiksuoti procesiniuose dokumentuose (pvz., surašant apklausos protokolą).
Pasibaigus apklausai galėsite susipažinti su protokolu. Turite teisę teikti pastabas dėl savo parodymų turinio ir juos papildyti.

Kas atsitiks, jeigu pasakysiu ką nors, kas pakenktų mano bylai?

Parodymai, kuriuos davėte ikiteisminio tyrimo pareigūnui ar prokurorui, negali būti naudojami kaip įrodymai teisme, jeigu juos pakeičiate arba paneigiate vykstant teismo procesui. Šiuo atveju jūsų parodymais galima vadovautis tik netiesiogiai. Jūsų parodymai gali būti perskaityti teismo posėdyje, o jus ikiteisminio tyrimo metu apklausęs pareigūnas gali būti kviečiamas liudyti.
Parodymai, kuriuos duodate ikiteisminio tyrimo teisėjui, bus laikomi įrodymais ir jais bus galima vadovautis priimant nuosprendį.

Ar privalau asmeniškai dalyvauti tyrime, jeigu esu iš kitos šalies?
Jeigu esate kviečiamas į ikiteisminį tyrimą, privalote atvykti. Jeigu bandysite to išvengti, į teismą galite būti atvesdintas policijos.
Jeigu nesate suimtas ar sulaikytas, galite išvykti iš Lietuvos. Tačiau vis tiek privalėsite dalyvauti svarbiausiuose ikiteisminio tyrimo etapuose.
Lietuvos baudžiamojo proceso kodekse jums nenumatyta galimybė dalyvauti ikiteisminiame tyrime naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones ar kitas panašias technologijas.
Ar galiu prisipažinti esąs kaltas dėl man pateiktų kaltinimų?
Turite teisę duoti parodymus ir prisipažinti kaltas dėl visų ar dalies jums pateiktų kaltinimų. Tačiau net jeigu prisipažinsite esąs kaltas, ikiteisminis tyrimas bus tęsiamas. Teismas atsižvelgs į jūsų prisipažinimą priimdamas nuosprendį.
Tam tikrais atvejais, jeigu prisipažįstate esąs kaltas, numatyta galimybė bylą nagrinėti pagreitinto proceso tvarka. Daugiau informacijos rasite Mano teisės teismo proceso metu.
Procesinės prievartos priemonės (3)
Kada man gali būti taikomos procesinės prievartos priemonės?
Procesinės prievartos priemonės skirstomos į kardomąsias priemones ir kitas procesines prievartos priemones.
Ikiteisminio tyrimo metu kardomosios priemonės gali būti skiriamos siekiant užtikrinti jūsų dalyvavimą procese ir netrukdomą ikiteisminį tyrimą. Jos taip pat gali būti naudojamos siekiant užkirsti kelią naujoms nusikalstamoms veikoms. Pati griežčiausia kardomoji priemonė yra suėmimas.
Be nurodytų tikslų, kitos procesinės prievartos priemonės gali būti naudojamos siekiant surinkti bylai reikšmingus duomenis.
Procesinės prievartos priemonės gali būti taikomos tik tuo atveju, jeigu nėra kito būdo pasiekti proceso tikslus.
Kodėl galiu būti sulaikytas?
Jus gali sulaikyti, jeigu buvote užkluptas darant nusikalstamą veiką arba tuoj po jos padarymo. Jus gali sulaikyti teisėsaugos pareigūnas, prokuroras arba bet kuris kitas asmuo. Jeigu jus sulaiko ne pareigūnas, o kitas asmuo, apie tai turi būti nedelsiant pranešta policijai.
Net jeigu esate sulaikytas darant nusikalstamą veiką ar tuoj po jos padarymo, jūsų negali laikyti nelaisvėje, nebent neįmanoma nustatyti jūsų tapatybės arba bandysite vengti dalyvauti tyrime.
Taip pat galite būti sulaikytas bet kuriuo metu po nusikalstamos veikos padarymo. Tai daroma tuomet, jeigu yra pagrindas manyti, jog galite vengti dalyvauti tyrime, trukdyti tyrimui arba daryti naujas nusikalstamas veikas, ir nėra galimybės nedelsiant kreiptis į ikiteisminio tyrimo teisėją, prašant skirti jūsų suėmimą.
Negalite būti sulaikytas ilgiau nei 48 valandas. Jeigu buvo nustatyta jūsų tapatybė, buvote apklaustas ir nėra pagrindo skirti jūsų suėmimą, turite būti paleistas. Jeigu manoma, kad jums reikia skirti suėmimą, per 48 valandas privalote būti pristatytas į teismą. Tuomet teismas nuspręs, ar turite būti suimtas.
Ką daryti, jeigu nesuprantu proceso kalbos?
Jeigu nesuprantate proceso kalbos, bus paskirtas vertėjas žodžiu ir įteikti dokumentai bus išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokius klausimus ar pasirašyti jokių dokumentų, jeigu nesuprantate, ko jūsų klausiama arba ką prašoma pasirašyti.
Ar galiu susitikti su advokatu?
Nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos pradžios momento turite teisę turėti advokatą. Jeigu nesuprantate proceso kalbos, advokatą turėti privalote. Jeigu pageidaujate, galite pats susirasti advokatą. Priešingu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kurio paslaugos jums nekainuos. Daugiau informacijos rasite Kaip gauti teisinę konsultaciją.
Kam galiu pranešti apie savo sulaikymą?
Jeigu esate iš kitos valstybės, galite reikalauti, kad apie sulaikymą būtų pranešta jūsų šalies ambasadai arba konsulatui.
Ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras apie sulaikymą praneš vienam iš jūsų šeimos narių arba jūsų nurodytam artimam giminaičiui.
Prireikus jums bus suteikta medicininė pagalba.
Kas atsitiks, jeigu būsiu sulaikytas pagal Europos arešto orderį?
Jeigu kita valstybė narė yra jūsų atžvilgiu išdavusi Europos arešto orderį, galite būti sulaikytas ir išsiųstas į jį išdavusią valstybę narę. Jeigu manote, kad tai būtina, turite teisę susitikti su advokatu.
Ar gali būti atlikta kūno apžiūra?
Ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras turi teisę atlikti kūno apžiūrą siekdamas išsiaiškinti, ar ant jūsų kūno yra nusikalstamos veikos pėdsakų ar kitų ypatingų žymių.
Jeigu nesutinkate, kad būtų atlikta kūno apžiūra, ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras priims nutarimą, kuris jums bus privalomas. Jeigu apžiūra susijusi su kūno apnuoginimu, ją atliks tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras arba gydytojas.
Tokia pat tvarka taikoma imant pavyzdžius lyginamajam tyrimui. Jūsų gali paprašyti pirštų atspaudų, DNR pavyzdžių ir t. t. Sudėtingesniais atvejais, kai būtina paimti kraujo, seilių ar kitų kūno skysčių pavyzdžius, prokuroras gali pasikviesti specialistą.
Ar gali būti daroma patalpų krata?
Ikiteisminio tyrimo pareigūnas gali daryti kratą, kai yra pagrindas manyti, kad kokioje nors patalpoje ar kitokioje vietoje yra nusikalstamos veikos įrankių, nusikalstamu būdu gautų ar įgytų daiktų, taip pat daiktų ar dokumentų, galinčių turėti reikšmės nusikalstamos veikos tyrimui.
Krata taip pat gali būti daroma siekiant nustatyti, kad tuos daiktus turi kitas asmuo. Krata turi būti daroma vadovaujantis ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi. Neatidėliotinais atvejais krata gali būti daroma ir ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro nutarimu, tačiau šiuo atveju nutarimas per tris dienas nuo kratos atlikimo turi būti patvirtintas ikiteisminio tyrimo teisėjo.
Ikiteisminio tyrimo pabaiga (4)
Kada užbaigiamas ikiteisminis tyrimas?
Ikiteisminis tyrimas baigiasi, kai yra nutraukiamas arba kai byla perduodama teismui. Jeigu yra teisinis pagrindas manyti, jog kaltinamasis gali būti atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės už padarytą nusikalstamą veiką, pavyzdžiui, dėl riboto pakaltinamumo, ikiteisminis tyrimas gali būti užbaigiamas reikalavimu, kad asmeniui būtų taikomos medicininės priemonės.
Ikiteisminis tyrimas bus nutrauktas, jeigu tiriantys pareigūnai ir prokurorai nesurinko pakankamai jūsų kaltę pagrindžiančių duomenų arba procesui kyla kitų kliūčių. Tyrimas taip pat gali būti nutrauktas, jeigu tampa akivaizdu, kad turite būti atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės už padarytą nusikalstamą veiką.
Jeigu ikiteisminio tyrimo metu buvo surinkta pakankamai jūsų kaltę pagrindžiančių duomenų ir nėra jokio pagrindo nutraukti ikiteisminį tyrimą, byla bus perduota teismui.
Ką daryti, jeigu nesuprantu proceso kalbos?
Jeigu nesuprantate proceso kalbo, jums bus paskirtas vertėjas žodžiu, o dokumentai bus išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokius klausimus arba pasirašyti jokių dokumentų, jeigu jų nesuprantate.
Ar galiu susitikti su advokatu?

Nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos pradžios momento turite teisę turėti advokatą. Jeigu nesuprantate proceso kalbos, turėti advokatą privalote. Jeigu pageidaujate, galite pats susirasti advokatą. Priešingu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kurio paslaugos jums nekainuos. Daugiau informacijos rasite Kaip gauti teisinę konsultaciją.

Kiek laiko gali užtrukti ikiteisminis tyrimas?

Ikiteisminis tyrimas turi būti užbaigtas per kiek įmanoma trumpesnį laiką. Jeigu ikiteisminis tyrimas nebaigiamas per šešis mėnesius nuo pirmosios jūsų apklausos, jūs arba jūsų advokatas turite teisę pateikti ikiteisminio tyrimo teisėjui skundą dėl ikiteisminio tyrimo vilkinimo.

Kas vyks po to, kai prokuroras surinks visus kaltei įrodyti reikalingus duomenis?

Jeigu už nusikalstamą veiką skiriama tik bauda arba ši bausmė numatyta kaip alternatyvinė, prokuroras turi teisę nuspręsti, kad būsite nubaustas bylos nenagrinėjant teisme.

Tai nuspręsti yra prokuroro teisė, o ne pareiga.

Kitais atvejais prokuroras užbaigia ikiteisminį tyrimą surašydamas kaltinamąjį aktą ir perduoda bylą teismui.

Ar iki perduodant bylą teismui gali būti keičiami kaltinimai?

Jeigu ikiteisminio tyrimo metu keičiami kaltinimai, jums turi būti įteiktas naujas pranešimas apie įtarimą. Po to, kai pasibaigia ikiteisminis tyrimas ir prasideda teismo procesas, kaltinimai gali būti keičiami tik prokuroro arba teismo prašymu. Daugiau informacijos rasite Mano teisės teismo proceso metu.

Ar gausiu informacijos apie įrodymus prieš mane?

Kai prokuroras nusprendžia, kad buvo surinkta pakankamai jūsų kaltę įrodančių duomenų, jis praneš jums ir kitiems proceso dalyviams apie ikiteisminio tyrimo pabaigą. Tuomet turėsite teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo metu surinkta medžiaga ir teikti prašymus suteikti daugiau informacijos.

Jeigu norite susipažinti su medžiaga, privalote pateikti prašymą. Turite teisę daryti medžiagos kopijas ir išrašus. Jeigu esate suimtas, susipažinti su medžiaga, daryti jos kopijas ir kt. galės jūsų advokatas. Tuomet advokatas jus informuos apie bylos medžiagą, sudarančią jums iškeltos bylos pagrindą.

Turėsite galimybę susipažinti su liudytojų parodymais. Kai kurie liudytojų parodymai gali būti anoniminiai.

Jeigu norite papildyti ikiteisminį tyrimą nauja informacija, turite pateikti prašymą. Jeigu prokuroras priims šį jūsų arba kitų tyrimo dalyvių prašymą, turėsite teisę susipažinti su nauja medžiaga.

Kai atlikti visi šie veiksmai, prokuroras surašo kaltinamąjį aktą ir perduoda jį teismui kartu su surinkta bylos medžiaga. Prokuroras privalo jums įteikti kaltinamojo akto kopiją. Jeigu nemokate lietuvių kalbos, jums turi būti įteiktas išverstas kaltinamasis aktas. Kai jis surašomas, tampate kaltinamuoju.

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=319053&p_query=&p_tr2= http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=319053&p_query=&p_tr2=Proceso kalba ir vertimas (5)

Ar galiu dalyvauti teismo procese savo gimtąja kalba?

Jeigu nesuprantate proceso kalbos, turėsite galimybę daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, teikti prašymus ir skundus, kalbėti teisme ta kalba, kurią mokate. Visais šiais atvejais turite teisę naudotis vertėjo žodžiu paslaugomis. Visi atliekami veiksmai jums turi būti paaiškinti jūsų kalba.

Visi jums įteikiami dokumentai (tokie kaip pranešimas apie įtarimą arba kaltinamasis aktas) taip pat turi būti išversti į jūsų gimtąją arba kitą kalbą, kurią mokate.

Visa bylos medžiaga jums nebus išversta raštu; susipažįstant su iškeltos bylos pagrindą sudarančia medžiaga jums privalės padėti vertėjas – jis žodžiu išvers medžiagą.

Neprivalote atsakyti į jokius klausimus ar pasirašyti jokių dokumentų nedalyvaujant vertėjui žodžiu arba jeigu dokumentai nėra išversti į jums suprantamą kalbą.

Turite teisę į vertėją žodžiu visose teismo proceso stadijose. Vertėjo žodžiu paslaugos jums bus suteiktos nemokamai.

Susijusios nuorodos

Baudžiamojo proceso kodeksas (lietuvių kalba)

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3. Mano teisės teismo proceso metu

Kuris teismas nagrinės mano bylą?

Jūsų bylą nagrinės tas teismas, kurio veiklos teritorijoje padarytas nusikaltimas. Lietuvoje pirmosios instancijos teismas bus arba apylinkės, arba apygardos teismas. Jūsų baudžiamąją bylą tikriausiai nagrinės apylinkės teismas.

Tam tikrais atvejais, pavyzdžiui, kai už nusikaltimą gali būti skiriamas laisvės atėmimas daugiau nei šešeriems metams, bylą kaip pirmosios instancijos teismas nagrinės apygardos teismas.

Lietuvoje nėra prisiekusiųjų. Sprendimus bylose priima teisėjas arba jų kolegija. Teisėjų kolegija bylą pirmosios instancijos teisme nagrinės tik tuo atveju, jeigu už nusikaltimą numatyta laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė arba kaltinamasis yra vyresnysis pareigūnas.

Ar mano byla bus nagrinėjama viešai?

Teismo procesas dažniausiai yra viešas. Tačiau bylos nagrinėjimas gali būti neviešas, jeigu:

kaltinamas asmuo yra nepilnametis;

byla susijusi su seksualiniu nusikaltimu;

būtina užkirsti kelią žinių apie privatų proceso dalyvių gyvenimą paskelbimui;

būtina išsaugoti valstybės, profesinę arba komercinę paslaptį.

Sprendimą dėl bylos nagrinėjimo viešumo priima teismas.

Ar vykstant teismo procesui gali būti pakeisti kaltinimai?

Vykstant teismo procesui kaltinimai gali būti pakeisti. Tačiau negalite būti nuteistas už sunkesnį nusikaltimą, jeigu nebuvote informuotas apie pasikeitusius kaltinimus. Jeigu kaltinimai pakeičiami teismo proceso metu, jūs arba jūsų advokatas turite teisę prašyti sustabdyti teismo procesą, kad galėtumėte pasiruošti gintis nuo naujų kaltinimų.

Kas atsitiks, jeigu prisipažinsiu esąs kaltas?

Kai prokuroras perskaitys kaltinamąjį aktą, teisėjas jūsų paklaus, ar suprantate pateikto kaltinimo esmę ir ar prisipažįstate esąs kaltas.

Jeigu prisipažįstate esąs kaltas, sutinkate nedelsdamas duoti parodymus ir nėra jokių abejonių dėl nusikaltimo aplinkybių, jokie kiti įrodymai nebus nagrinėjami. Jūs turite su tuo sutikti. Visos surinktos medžiagos turinys (įrodymai) bus perskaitytas balsu. Tokia galimybė nenumatyta, jeigu esate kaltinamas nusikaltimu, už kurį skiriamas laisvės atėmimas daugiau nei šešeriems metams.

Ar teismo procesas gali vykti man nedalyvaujant?

Jūs privalote dalyvauti teisminiame baudžiamosios bylos nagrinėjime. Bylos nagrinėjimas gali vykti be jūsų, jeigu nesate Lietuvos Respublikos teritorijoje ir vengiate atvykti į teismą.
Jeigu neatvykstate į teismo posėdį be rimtos priežasties, jus į teismą gali atvesdinti policija. Galite prašyti leidimo nedalyvauti tam tikroje bylos nagrinėjimo dalyje tik jeigu byloje yra kitų kaltinamųjų ir nagrinėjami įrodymai nėra susiję su jumis.
Jums nebus leista dalyvauti teismo procese naudojant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemones; privalėsite pats atvykti į teismą.

Ką daryti, jeigu nesuprantu teismo proceso kalbos?

Jeigu nesuprantate teismo proceso kalbos, jums bus paskirtas vertėjas žodžiu, o dokumentai bus išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokius klausimus ar pasirašyti jokių dokumentų, jeigu nesuprantate, ko jūsų klausiama arba ką prašoma pasirašyti.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Turite teisę gintis pats arba būti ginamas advokato. Jeigu nesuprantate teismo proceso kalbos, advokatą turėti privalote. Jeigu pats neradote tinkamo advokato, advokatą privalės paskirti teismas ir šias išlaidas apmokės valstybė. Daugiau informacijos rasite paspaudę nuorodą Kaip gauti teisinę konsultaciją.

Ar privalau duoti parodymus?

Vykstant teismo procesui neprivalote kalbėti arba atsakinėti į klausimus, arba galite atsakyti tik į kai kuriuos klausimus. Turite teisę, o ne pareigą paaiškinti bylos aplinkybes. Turite teisę teikti paaiškinimus ne tik dėl bylos aplinkybių, bet ir dėl kitų teismo proceso dalyvių pateiktų prašymų.
Neprivalote duoti parodymų prieš save. Jeigu duodate parodymus apie nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas, negalite būti nubaustas už tai, kad nesakėte tiesos.

Ar galiu ginčyti mano kaltės įrodymus ir pateikti naujų?

Bylos nagrinėjimas yra rungimosi procesas. Turite tokias pat teises kaip ir kaltinančioji šalis teikti įrodymus, prašymus, dalyvauti tiriant įrodymus, ginčyti kitos šalies argumentus ir išsakyti nuomonę apie visus teismo procese kilusius klausimus, kurie gali būti reikšmingi siekiant teisingai išnagrinėti bylą.
Turite teisę teikti teismui pasiūlymus, kaip turi būti sprendžiama byla, ginčyti kaltinančiosios šalies pasiūlymus, teikti teismui papildomus įrodymus arba prašyti teismo išreikalauti įrodymų iš kitų organizacijų, užduoti klausimų kitiems proceso dalyviams ir liudytojams, teikti prašymus nušalinti pareigūnus, teikti apeliacinius skundus dėl teismo sprendimų ir t. t.
Teismo posėdyje galėsite užduoti klausimų ir ginčyti įrodymus. Vykstant teismo procesui jūs arba jūsų advokatas taip pat gali apklausti liudytojus.
Galite prašyti teismo iškviesti visus norimus liudytojus. Teikdami prašymą privalote nurodyti, kuo liudytojo parodymai gali būti reikšmingi byloje. Taip pat galite pateikti daiktus ar dokumentus, kurie gali būti svarbūs tiriant ir nagrinėjant nusikaltimą.
Galite prašyti privataus detektyvo jūsų vardu gauti įrodymų. Tokio pobūdžio įrodymams nesuteikiamas ypatingas statusas, jie turi atitikti įprastas proceso taisykles.

Ar bus atsižvelgta į mano teistumą?

Priimant nuosprendį bus atsižvelgta į jūsų teistumą. Ankstesnis teistumas gali padėti teismui susidaryti nuomonę apie jūsų asmenybę. Šia informacija bus remiamasi priimant sprendimą dėl kardomosios priemonės arba skiriant bausmę.
Jeigu turite tebegaliojantį teistumą teismas gali skirti daug didesnę bausmę, negu ji būtų skirta tuo atveju, jeigu neturėtumėte ankstesnio teistumo.
Į ankstesnį teistumą užsienio valstybėje nebus atsižvelgiama. Lietuvoje turinčiu teistumą laikomas tik tas asmuo, kurio atžvilgiu buvo priimtas ir įvykdytas Lietuvos Respublikos teismo nuosprendis.

Kaip baigiasi teismo procesas?

Teismo procesas baigiasi, kai teismas priima nuosprendį, kuriuo jūs pripažįstamas kaltu, nekaltu arba byla nutraukiama.
Jeigu esate nuteisiamas, gali būti skiriama viena iš šių bausmių:
laisvės atėmimas – laisvės atėmimo bausmė atliekama patvirtintose įstaigose, tokiose kaip pataisos namai arba kalėjimai. Maksimalus laisvės atėmimo laikas yra 20 metų arba iki gyvos galvos;
areštas – tai trumpalaikis laisvės atėmimas areštinėje. Maksimalus arešto laikas yra 90 parų;
laisvės apribojimas – laisvės apribojimo laikotarpiu negalėsite keisti gyvenamosios vietos. Teismas taip pat gali uždrausti lankytis tam tikrose vietose ir bendrauti su tam tikrais asmenimis. Be to, galite būti įpareigotas tam tikru laiku būti namuose, atlyginti nuostolius ir vykdyti kitus panašius reikalavimus;
bauda – tai piniginė bausmė, kurios dydį nustato teismas;
viešieji darbai – viešieji darbai atliekami tik tuo atveju, jeigu sutinkate.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teismo procese?

Nukentėjusysis turi teisę reikalauti, kad būtų nustatytas ir teisingai nubaustas nusikaltimą padaręs asmuo. Nukentėjusysis gali aktyviai dalyvauti procese, bet neprivalo to daryti. Nukentėjusysis gali teikti įrodymus, prašymus ir kt. Nukentėjusysis taip pat gali reikalauti patirtos žalos atlyginimo.

Susijusios nuorodos

Baudžiamojo proceso kodeksas (lietuvių kalba)
Nacionalinė teismų administracija

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

Ar galiu apskųsti teismo nuosprendį?

Jūs galite apskųsti teismo nuosprendį. Galite ginčyti teismo išvadą, kad dalyvavote darant nusikaltimą, nuosprendį, kad esate kaltas, nusikaltimo aprašymą ar, jūsų manymu, per griežtą bausmę.
Jeigu buvote nuteistas arba jums iškelta byla buvo nutraukta, turite teisę teikti apeliacinį skundą dėl teismo nuosprendžio, kuris dar neįsiteisėjęs. Jeigu esate išteisintas, galite teikti apeliacinį skundą dėl išteisinimo pagrindo.

Kas nagrinės mano apeliacinį skundą?

Apeliacinį skundą nagrinės arba apygardos teismas, arba Lietuvos apeliacinis teismas. Jeigu nuosprendį priėmė apylinkės teismas, apeliacinį skundą nagrinės apygardos teismas. Jeigu pirmąjį nuosprendį priėmė apygardos teismas, jūsų apeliacinį skundą nagrinės Lietuvos apeliacinis teismas.

Kada ir kam turiu pateikti apeliacinį skundą?

Apeliacinį skundą turite pateikti per 20 dienų nuo nuosprendžio paskelbimo dienos. Apeliacinį skundą turite pateikti nuosprendį priėmusiam teismui, iš ten jis bus persiųstas apeliacinės instancijos teismui.

Apeliaciniame skunde turite nurodyti apeliacinės instancijos teismo pavadinimą, bylą, dėl kurios teikiate apeliacinį skundą, skundžiamą nuosprendžio dalį, apeliacinio skundo pagrindą ir išdėstyti savo prašymus.

Kokios gali būti apeliacinio skundo pasekmės?

Jeigu pateikėte apeliacinį skundą, bausmė nebus pradedama vykdyti, nebent pats raštu pareikšite norą pradėti atlikti bausmę.

Siekdamas užtikrinti jūsų dalyvavimą apeliaciniame procese, teismas gali nurodyti jus suimti. Jeigu esate suimtas teismo nurodymu, apeliacinį skundą galite pateikti iš kardomojo kalinimo vietos.

Posėdžio, kuriame bus nagrinėjamas jūsų apeliacinis skundas, datą nurodo pirmosios instancijos teismas, prieš tai išnagrinėjęs ir atsakęs į visus susijusius skundus.

Apeliacinės instancijos teismui galite pateikti papildomos medžiagos ar įrodymų.

Kaip nagrinėjamas apeliacinis skundas?

Jūsų bylą apeliacinės instancijos teisme nagrinės trijų teisėjų kolegija.

Apeliacinės instancijos teisme byla bus nagrinėjama tik tiek, kiek to prašoma apeliaciniame skunde. Byla bus nagrinėjama tik dėl apeliacinius skundus pateikusių asmenų arba asmenų, dėl kurių buvo pateikti apeliaciniai skundai. Esant tam tikroms aplinkybėms, teismas gali nesilaikyti šios taisyklės ir išplėsti nagrinėjimo ribas. Tačiau skirti jums ar kitiems dalyvaujantiems asmenims griežtesnę bausmę apeliacinės instancijos teismas gali tik tuo atveju, jeigu to prašo prokuroras ar tam tikri kiti asmenys.

Teismo posėdis dažniausiai yra viešas. Jis gali būti neviešas, jeigu kaltinamas asmuo yra nepilnametis, byla susijusi su seksualiniais nusikaltimais, būtina užkirsti kelią žinių apie privatų proceso dalyvių gyvenimą paskelbimui arba išsaugoti valstybės, profesinę ar komercinę paslaptį. Tokiu atveju teismas privalo priimti sprendimą, kad teismo posėdis bus neviešas.

Teismo posėdyje teismas pateiks visą su apeliaciniu skundu susijusią informaciją. Jums bus leista teikti prašymus arba reikalauti, kad būtų nušalinti tam tikri pareigūnai. Jeigu būtina, apeliacinės instancijos teismas gali nagrinėti įrodymus. Tai daryti teismas gali nuspręsti pats arba to galite prašyti jūs ar kiti proceso dalyviai.

Proceso pabaigoje bus išklausytos baigiamosios kalbos. Po šių kalbų galėsite tarti paskutinįjį žodį.

Ką gali nuspręsti apeliacinės instancijos teismas?

Išnagrinėjęs bylą teismas gali priimti nuosprendį arba nutartį.

Priimdamas nuosprendį teismas gali nuspręsti:

panaikinti jūsų nuosprendį ir nutraukti bylą;

pakeisti jums skirtą bausmę;

panaikinti pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir priimti naują.

Nutartys taip pat gali būti keleto rūšių. Nutartimi galima:

atmesti jūsų apeliacinį skundą;

panaikinti nuosprendį ir nutraukti jums iškeltą bylą;

pakeisti jums skirtą bausmę;

panaikinti nuosprendį ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui;

panaikinti nuosprendį ir grąžinti bylą prokurorui.

Kas bus priėmus apeliacinės instancijos teismo sprendimą?

Jeigu pateikėte apeliacinį skundą, teismo nuosprendis įsiteisėja nuo apeliacinės instancijos teismo sprendimo priėmimo dienos, neatsižvelgiant į tai, ar jūsų apeliacinis skundas patenkintas, ar ne. Nuosprendžio įsiteisėjimas reiškia, kad jis bus pateiktas vykdyti ir įvykdytas.

Ar galiu ginčyti apeliacinės instancijos teismo sprendimą?

Galite ginčyti apeliacinės instancijos teismo sprendimą kasacinio proceso tvarka kreipdamiesi į Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą. Šiame etape galite ginčyti nuosprendį tik tais klausimais, kurie buvo nagrinėjami apeliacinės instancijos teisme.

Į Aukščiausiąjį Teismą galite kreiptis tik tuo atveju, jeigu procese buvo netinkamai taikoma baudžiamoji teisė arba padaryta esminių procesinių įstatymų pažeidimų.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė ir neskundžiama. Tačiau tam tikrais atvejais Aukščiausiasis Teismas gali priimti nutartį jums iškeltą bylą grąžinti iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui arba pakartotinai nagrinėti bylą apeliaciniame teisme.

Ar būsiu laikomas turinčiu teistumą, jeigu mano apeliacinis skundas patenkintas?

Jeigu esate išteisintas, nebūsite laikomas turinčiu teistumą. Lietuvoje asmuo laikomas turinčiu teistumą tik tuo atveju, jeigu jam yra įsiteisėjęs Lietuvos Respublikos teismo priimtas apkaltinamasis nuosprendis.

Ar man bus atlyginta neteisingu sprendimu padaryta žala?

Jeigu buvote neteisėtai nuteistas, suimtas arba patyrėte kitokį neteisėtą elgesį, valstybė atlygins jums žalą. Tačiau vien tai, kad jums priimtas išteisinamasis nuosprendis, nereiškia, jog jau turite teisę į žalos atlyginimą – priimti sprendimai ir (arba) nuosprendis turėjo būti neteisėti. Norėdamas gauti žalos atlyginimą, turėsite pateikti ieškinį civilinio proceso tvarka.

Jeigu esu iš kitos valstybės, ar po teismo proceso galiu būti išsiųstas atgal į ją?

Galite būti perduotas kitai valstybei narei atlikti bausmės, jeigu ši valstybė yra pasirašiusi Nuteistųjų asmenų perdavimo konvenciją.

Nebūsite perduotas automatiškai. Prašymą likusį bausmės laiką atlikti kitoje valstybėje narėje galite pateikti pats arba to gali prašyti Lietuvos institucijos arba kita valstybė. Galite prašyti būti perduotas bet kuriuo bausmės atlikimo metu.

Galite būti perduotas tik tai valstybei, kurios pilietis esate. Jūsų atžvilgiu priimtas nuosprendis turi būti galutinis ir turi būti likę mažiausiai šeši mėnesiai iki bausmės pabaigos. Teisės pažeidimas, už kurį esate nubaustas, turi būti uždraustas ir toje valstybėje narėje, kurioje bus atliekama bausmė.

Galite būti perduotas tik tuo atveju, jeigu Lietuvos Respublika ir valstybė narė, kurioje bus atliekama bausmė, dėl to susitaria. Jūsų sutikimas nėra būtinas, jeigu teismas nusprendžia, kad turite būti išsiųstas iš valstybės.

Kokia informacija apie mano teistumą bus saugoma?

Lietuvoje turinčiu teistumą laikomas tik tas asmuo, kuriam įsiteisėjo Lietuvos Respublikos teismo priimtas apkaltinamasis nuosprendis. Jeigu esate išteisintas, nebūsite laikomas turinčiu ankstesnį teistumą.

Informacija apie jūsų ankstesnį teistumą bus saugoma Informatikos ir ryšių departamente prie Vidaus reikalų ministerijos. Teistumo galiojimo terminas priklauso nuo nusikaltimo sunkumo. Jeigu bausmės vykdymas buvo atidėtas, teistumas galioja tik laikotarpiu, kuriam jis buvo atidėtas. Jeigu buvote nuteistas už nusikaltimus dėl neatsargumo, teistumas galios tik bausmės atlikimo laikotarpiu. Ilgiausias galimas teistumo laikotarpis yra 10 metų nuo bausmės atlikimo pabaigos.

Informacija apie jūsų teistumą gali būti saugoma be jūsų sutikimo.

Informacija apie jūsų teistumą bus saugoma ir pasibaigus ankstesnio teistumo terminui. Tokio pobūdžio informacija gali neturėti jokios įtakos jūsų teisiniam statusui, tačiau į ją gali būti atsižvelgta kaip į jūsų charakterį apibūdinančią informaciją, jeigu ateityje tapsite įtariamuoju arba kaltinamuoju.

Susijusios nuorodos

Baudžiamojo proceso kodeksas (lietuvių kalba)

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

5. Eismo taisyklių pažeidimai

Kaip nagrinėjami eismo taisyklių pažeidimai?

Eismo taisyklių pažeidimai Lietuvoje dažniausiai nelaikomi nusikaltimais. Jie bus laikomi nusikaltimais tik tuo atveju, jeigu sukėlėte eismo įvykį ar sužalojote kitą asmenį. Baudžiamoji atsakomybė kils ir tuomet, jeigu automobilį vairavote neblaivus ir padarėte didelę žalą kito asmens turtui.

Kitais atvejais eismo taisyklių pažeidimai bus nagrinėjami administracinio proceso tvarka. Jeigu jums skiriama administracinė nuobauda, ši informacija nebus įtraukta į duomenis apie jūsų teistumą. Jeigu jums anksčiau buvo skirta administracinė nuobauda, policijos pareigūnas gali į tai atsižvelgti skirdamas naują nuobaudą.

Eismo taisyklių pažeidimus dažniausiai nagrinėja policija. Jeigu pažeidimai sunkesni, bylą gali nagrinėti teismas.

Turite teisę susipažinti su surinkta bylos medžiaga, duoti paaiškinimus ir parodymus, teikti prašymus. Administracinėse bylose jums taip pat gali atstovauti advokatas.

Turite teisę kalbėti savo gimtąja kalba ar kita jums suprantama kalba arba, jeigu nekalbate lietuvių kalba, naudotis vertėjo žodžiu paslaugomis.

Kas atsitiks, jeigu mane dėl pažeidimo sustabdys policija?

Jus sustabdę policijos pareigūnai privalo prisistatyti. Jeigu, pareigūnų nuomone, padarytas teisės pažeidimas, jie surašys dokumentą, kuriame išsamiai aprašys pažeidimą. Jums bus įteikta šio dokumento kopija. Sprendimas dėl baudos dydžio bus priimtas vėliau policijos įstaigoje arba teisme.

Galite dalyvauti priimant sprendimą. Jeigu nedalyvaujate, sprendimas bus priimtas jums nedalyvaujant.

Jeigu neginčijate eismo taisyklių pažeidimo aplinkybių ir skirta bauda neviršija 200 Lt, dokumentas dėl teisės pažeidimo gali būti nesurašomas.

Jeigu neleistinu būdu pastatėte automobilį, ant jo galite rasti pranešimą, kad pažeidėte įstatymą. Pranešime rasite informaciją, kada ir kur bus nagrinėjamas pažeidimas. Siekdami, kad pažeidimas būtų tinkamai išnagrinėtas, pareigūnai taip pat gali ant jūsų transporto priemonės važiuoklės uždėti blokavimo įtaisą. Tam tikrais atvejais policija gali nutempti jūsų automobilį, jeigu jis trukdo transporto priemonių ar pėsčiųjų eismui arba kitaip pažeidžiamos kitų žmonių teisės.

Ar galiu skųstis?

Jeigu nesutinkate su policijos priimtu sprendimu, galite jį apskųsti per 10 dienų. Galite pateikti apeliacinį skundą apygardos administraciniam teismui. Jeigu sprendimą jūsų byloje priėmė teismas, galite pateikti skundą Lietuvos Respublikos vyriausiajam administraciniam teismui.

Kokios nuobaudos numatytos už eismo taisyklių pažeidimus?

Dažniausiai už eismo taisyklių pažeidimus skiriama bauda. Tačiau tam tikromis aplinkybėmis, kai pažeidimai sunkūs, gali būti skiriamas administracinis areštas arba atimamas vairuotojo pažymėjimas. Retais atvejais gali būti konfiskuojama transporto priemonė. Už nereikšmingus pažeidimus pareigūnas gali skirti įspėjimą.

Nuobauda skiriama atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį. Jeigu esate nuteistas už vairavimą išgėrus (alkoholio kiekis kraujyje viršijo 0,41 promilės), jums bus skiriama bauda ir visais atvejais atimamas vairuotojo pažymėjimas. Vairuotojo pažymėjimas taip pat gali būti atimtas, jeigu daugiau nei 50 km/val. viršijote leistiną greitį. Policijos pareigūnas jums pasakys už padarytą teisės pažeidimą skirtinos baudos dydį. Teisės pažeidimų ir už juos skirtinų nuobaudų sąrašą galite rasti Lietuvos kelių policijos tarnybos interneto svetainėje.

Susijusios nuorodos

Lietuvos kelių policijos tarnyba (lietuvių kalba)

Administracinių teisės pažeidimų kodeksas (lietuvių kalba)

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

(NEW) 1 - Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

A. Jei esu užsienietis, ar tai gali turėti įtakos ikiteisminiam tyrimui?

B. Kokios yra ikiteisminio tyrimo stadijos?

- **i. Įrodymų rinkimo stadija / tyrėjų įgaliojimai**
- **ii. Laikinas sulaikymas**
- **iii. Apklausa**
- **iv. Kardomasis kalinimas**

C. Kokias teises turiu tyrimo metu?

- **i. Kokią teisę turiu į vertėjo žodžiu paslaugas ir vertimą raštu?**
- **ii. Kokią teisę turiu gauti informaciją ir susipažinti su bylos medžiaga?**
- **iii. Kokia yra mano teisė turėti advokatą ir pranešti trečiajai šaliai apie mano padėtį?**
- **iv. Kokia yra mano teisė į teisinę pagalbą?**
- **v. Ką svarbu žinoti apie:**
  - **a. Nekaltumo prezumpciją**

b. Teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save

c. Prievolę įrodyti

vi. Kokios yra specialios garantijos vaikams?

vii. Kokios yra specialios garantijos pažeidžiamiems įtariamiesiems?

D. Kokie yra ikiteisminio tyrimo terminai?

E. Kaip reikia pasirengti ikiteisminiam tyrimui, įskaitant kardomojo kalinimo alternatyvas ir perkėlimo į kilmės valstybę galimybes (Europos teisminės priežiūros orderis)?

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

(NEW) 2 - Mano teisės teisminio nagrinėjimo metu

A. Kur vyks teismo procesas?

B. Ar mokesčiai gali būti pakeisti? Jei taip, kokią teisę turiu gauti informacijos šiuo klausimu?

C. Kokias teises turiu teismo proceso metu?

i. Ar privalau dalyvauti teismo procese? Kokiomis aplinkybėmis galiu nedalyvauti nagrinėjant bylą teisme?

ii. Kokią teisę turiu į vertėjo žodžiu paslaugas ir dokumentų vertimą raštu?

iii. Ar turiu teisę į advokatą?

iv. Apie kokias kitas procesines teises turėčiau žinoti (pvz., įtariamųjų pristatymą į teismą)?

D. Galimi nuosprendžiai

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

(NEW) 3 - Mano teisės pasibaigus teismo procesui

A. Ar turiu teisę apskųsti teismo sprendimą?

B. Kokios yra mano kitos teisės į teisių gynimą?

C. Kokios būtų pasekmės, jeigu mane nuteistų?

i. Informacija apie teistumą

v. Bausmės vykdymas, kalinių perdavimas, lygtinis nuteisimas ir alternatyviosios bausmės

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.